

Ställningstagande avseende anmälan om samtycke till kandidatur

1 Sammanfattning

Valmyndigheten gör bedömningen att en anmälan om samtycke till kandidatur ska innehålla följande uppgifter för att anses vara komplett:

- Förnamn
- Efternamn
- Personnummer eller i förekommande fall födelsetid
- Verifikation av identitet genom egenhändig underskrift
- Det specifika parti som anmälaren samtycker till kandidatur för

En anmälan bör även innehålla anmälares kontaktuppgifter.

För att samtycke ska registreras ska en komplett anmälan om samtycke ha inkommit till aktuell valmyndighet senast fredagen före valdagen.

2 Frågeställning

Vilka formkrav ska gälla för en anmälan om samtycke till kandidatur och ska anmälan avse ett särskilt parti för att anses komplett?

När ska en anmälan senast vara komplett för att kunna registreras?

3 Gällande rätt m.m.

Av 2 kap. 20 § vallagen (2005:837) framgår följande av relevans för detta ställningstagande. Den som kandiderar för ett parti som har anmält sitt deltagande i ett val ska skriftligen ha samtyckt till kandidaturen. Ett sådant samtycke ska ges in till den centrala valmyndigheten eller, i den utsträckning som regeringen bestämmer, länsstyrelsen senast fredagen före valdagen.

Av 6 kap. 3 § framgår bl.a. att varje kandidatnamn ska identifieras så att det framgår vem som avses.

Av 21 § förvaltningslagen (2017:900) framgår att en handling ska bekräftas av avsändaren om myndigheten anser att det behövs.

Av prop. 2013/14:48 s. 67 ff framgår bl.a. följande. Det är av stor vikt att de anmälningar av samtycken som kommer in till valmyndigheterna innehåller tillräckligt med information för att det ska vara möjligt att identifiera den som lämnar samtycket. En anmälan bör innehålla uppgift om personnummer för att det ska vara möjligt att säkert identifiera anmälaren. Även andra uppgifter, t.ex. kontaktuppgifter, bör lämnas för att valmyndigheterna vid behov ska kunna begära kompletteringar. En anmälan bör vidare lämnas i sådan form att det skapas förutsättningar för att myndigheten ska kunna verifiera vem anmälan härrör från. Det kan t.ex. ske genom att kandidaten egenhändigt undertecknar en anmälan som lämnas i pappersform. Det bör dock inte ställas upp något formellt krav på egenhändigt undertecknade. I den mån myndigheterna använder sig av elektroniska förfaranden kan uppgiftslämnarens identitet verifieras t.ex. genom användande av avancerad elektronisk signatur.

Den som kandiderar för ett parti som anmält sitt deltagande i ett val ska skriftligen ha samtyckt till kandidaturen. För att få avsedd verkan och kunna förhindra att en person blir nominerad för ett annat än "sitt eget" parti, bör samtycket avse ett visst parti. Vidare framgår även uttryckligen att kandidaten i anmälan också bör ange för vilket parti samtycket gäller.

Vidare framgår bl.a. följande av relevans för frågan om när anmälan ska anses vara komplett. Det är av största vikt att den som gör en anmälan om samtycke nära inpå valdagen är noga med att se till att anmälan är komplett. Om en anmälan om samtycke är ofullständig kan svårigheter uppstå när uppgifterna om vilka personer som är valbara för de olika partierna ska göras tillgängliga för väljarna före valet. Det framstår inte som rimligt att valadministrationen ska behöva efterforska vilken person som avses med en anmälan och begära kompletteringar efter den senaste tidpunkt då anmälan får lämnas in (s. 75 f).

4 Bedömning

4.1 Formkrav

För att en anmälan om samtycke ska anses komplett anser Valmyndigheten, att anmälan ska innehålla följande personuppgifter:

4.1.1 Förnamn och efternamn

Det finns inga formella krav på att kandidera under det namn som framgår av folkbokföringen. Kravet är att kandidaten ska identifieras så att det framgår vem som avses (6 kap. 3 § vallagen). Det förekommer att kandidater kandiderar under annat namn än vad som framgår av folkbokföringen. I normalfallet är det smeknamn eller förkortningar såsom Bosse eller Anki. I fall där uppgifterna om namn på anmälan uppenbart inte överensstämmer med personnumret bör dock detta kontrolleras med anmälaren. Om anmälaren utan godtagbar anledning exempelvis använt en annan persons namn kan det

finnas skäl att anse att anmälan inte är komplett, med hänvisning till bestämmelsen ovan. Alltför stora avvikelser mellan de personuppgifter som lämnats i anmälan och de uppgifter som framgår av folkbokföringen får alltså anses innebära att det föreligger brister i anmälan, främst avseende vilken kandidat anmälan faktiskt avser. Bristerna bör hanteras som att det föreligger behov av komplettering, se vidare 4.2.

4.1.2 Personnummer eller i förekommande fall födelsetid

Valmyndigheten konstaterar att även unionsmedborgare som enligt 5 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481) inte ska folkbokföras här har möjlighet att kandidera i val till kommun- och regionfullmäktige samt till Europaparlamentet. Dessa medborgare saknar i normalfallet svenskt personnummer och bör därför istället ange födelsetid.

4.1.3 Verifikation av identitet genom egenhändig underskrift

För att i möjligaste mån säkerställa att kandidaten står bakom sin anmälan ska hans identitet verifieras. För närvarande saknas förutsättningar att verifiera anmälningar om samtycken på annat sätt än genom egenhändig underskrift. Anmälan ska därför vara undertecknad, se vidare under 4.1.5. Kravet på egenhändig underskrift kan frångås om och när det blir möjligt att verifiera anmälan om samtycke elektroniskt eller på annat sätt.

4.1.4 Det specifika parti som anmälaren samtycker till kandidatur för

Ett samtycke till kandidatur förutsätter även att det finns ett parti att kandidera för. Utöver personuppgifter måste därför en anmälan om samtycke även innehålla uppgift om parti. Frågan uppkommer då vilka krav som bör ställas på uppgift om parti.

Valmyndigheten konstaterar att det finns uttryckligt stöd i lag och förarbete för att ett samtycke ska avse ett visst parti. Bestämmelsen måste därför tolkas som att ett samtycke ska avse ett specifikt parti.

4.1.5 Övrigt

En anmälan ska omfatta nödvändiga personuppgifter och uppgift om parti. En anmälan gäller en viss kandidat för ett visst parti. Det finns dock inget hinder mot att en kandidat anmäler samtycke för flera partier. Varje ärende om anmälan får dock endast avse ett parti.

Anmälan kan ges in som original eller kopia, även som elektronisk kopia. I de fall det finns tveksamheter kring avsändarens identitet kan den mottagande myndigheten begära en bekräftelse från avsändaren. En sådan bekräftelse kan lämnas på olika sätt, t.ex. genom en namnteckning i original. Det viktiga är att de tveksamheter om avsändarens identitet som finns kan elimineras på ett tillförlitligt sätt. I normalfallet kan dock en kopia eller en elektronisk kopia godtas.

För att underlätta skyndsamt begäran om kompletteringar bör anmälan även innehålla kontaktuppgifter i form av e-postadress eller telefonnummer.

I det fall en anmälan saknar någon av de uppgifter som framgår ovan, eller om någon eller några av uppgifterna uppenbart inte är samstämmiga, ska anmälaren ges möjlighet att komplettera anmälan, se 4.2

4.2 Komplettering av anmälan om samtycke

Utöver de skäl som framgår av förarbetena kan även tilläggas att det skulle möta avsevärda administrativa hinder att hantera kompletteringar efter den angivna tidpunkten.

Valmyndigheten konstaterar vidare att en anmälan om samtycke ska göras senast fredagen före valdagen. Med anledning av närheten till valdagen anser Valmyndigheten sammanfattningsvis att det inte kan anses rimligt att kompletteringar ska kunna göras efter denna tidpunkt. En anmälan som inte är komplett senast fredagen före valdagen ska således inte registreras som ett samtycke. En sådan anmälan bör vidare avvisas med hänvisning till brister som medför att anmälan inte kan ligga till grund för registrering.

En anmälan kan anses komplett även om uppgifterna lämnats på annat sätt än genom därför avsedd blankett.

Valmyndighetens ställningstaganden innehåller en redogörelse för myndighetens uppfattning i rättsliga frågor. De är styrande för Valmyndighetens verksamhet men vägledande för valadministrationen. Detta ställningstagande har beslutats av Valmyndighetens nämnd.